

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitv Ivcvndissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. XIV. Vari[a]e ex Temulentia n[a]eni[a]e ac nug[a]e, quas pleriq[ue]
Temulenti edunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

sortem redigeret, & egregios illos milites, eorum vice, honoribus illis præficeret.

Fulgos. l. 2. cap. 1.

Ventripotentium ignominia apud Romanos.

Et Romanis quoque eum in modum perosa erat Ebrietas, ut equestris ordinis ventricosos milites, quos obesi vastique corporis erant, equis priuarent, quasi ventris prægrâdis indicio, vino & crapulæ addictos, genioque deuotos, atque ob eam causam, pro patria fortiter gerendis rebus, parum idoneos. æquum rebantur, eos, qui nimia cibi potusque ingurgitatione se patriæ iniuriles effecissent, publico etiam patriæ honore, soli virtuti debito, carere.

Et plura si collibitum foret, in hanc sententiam essent in promptu, ni prolixitatis nota nobis extimescenda, obstitere. hæc verò sufficiant modò, dum ad alia vocamur.

CAPVT XIV.

Varia ex temulentia ineptia quas plerique Temulenti edunt.

Histor.

Deor. gen. vii. Synag. maie 8.

Bacchi nomen unde deductum?

Bacchus in sidens curru cur à

Pantheris trahatur?

Ad Messalam.

Lib 5. Genealogiarum.

Bacchus, authore Lilio Gregorio Gyrardo, dictus est: ἀπὸ τοῦ βαχέειν, hoc est ab *incompositè* vociferando. vel secundum Eustathium ἀπὸ τοῦ βαχέειν, quod est *vlulare* aut *inconditè clamare*. Philostratus apud eundem docet, Bacchi currum, in quo pingitur, idem iunctum esse Pantheris, à quibus trahatur, eò, quod sicut animal illud cum calidissimum sit, leuissimèque instar Simiæ saltitet, ac nugetur: sic quoque Temulenti, atque ut Tibullus,

Villa Maronco sedati tempora Baccho.

Bocatus verò, Bacchum idem à veteribus, insidentem curru, depictum vult, ut ostendatur, ita hominis cerebrum interdum mero plus nimio in orbem agi, quemadmodum currus rotas, celeri cursu, in gyrum torqueri cernimus. Huius generis periculum da est

da est historia, quam Athenæus, ex Timæo quodam
 Taurominitano, se excepisse tradit. Agrigentini qui-
 dam iuvenes, vna cœnitarant, viniq; tantum exant-
 lauerant, vt potius emota ratione, mentis impotes
 efficerentur, sibiq; in triremi à ventis grauius agita-
 ta, cabare viderentur. timentes verò, ac pauitantes,
 ne naus onere depressa mergeretur, eam exonerare
 summo conatu ordiuntur: ac è fenestris extra do-
 mum, mensas, lectos, arcas, reliquamq; domesticam
 supellectilem proiciunt, quem strepitum, cum pre-
 feci vigilum percepissent, accurrerunt; ingressi do-
 mum, homines humi stratos, profundumq; dormi-
 entes somnum offenderunt, quos diu vellicantes,
 concussantes ac pulsantes, cum vix tandem excita-
 sent, interrogarunt, quid id sibi vellet quod fecis-
 sent? Responderunt, se tantum tempestate iactatos,
 ac labore illo, quem in nauis exoneranda perpessi es-
 sent, defatigatos, vt vix sui iam essent compotes, qui-
 damq; ex eis sub scamno latitans, subiecit. Ego in-
 quiens magno timore correptus me in sentinam ab-
 didi. Apparitores, cum eos à concepto animi errore
 ridiculoq; auocare somnio, diu contendissent, lon-
 gasq; & inutiles verborum concertatione, nihil profe-
 cissent, abitu parant. porrò ebrii eos in clamitabant.
Gratias vobis agimus O Dij magni. Et si vnquam ex hac
 tempestate in portum euadere atq; ad patriam remeare
 poterimus, nã, vos maxima maris numina celebrabimus,
 vobis nostram salutem acceptam ferentes. Exinde do-
 mus ea triremis per iocum appellata fuit.

Et quis nesciat, vel mille alias oriri nugas, & ani-
 les fabulas, è temulentia? Hic longas orditur texe-
 re parabolis, confusa verborum serie, quasi res in-
 gentes pertractaturus; sed quidquid adfert,

Sunt apine, triceq; & quidquid vilius istis.

D 2 ille

*Ad longè
 eam lege a
 pud Vin-
 centium
 Chartanist
 Rhegiensè
 lib. de ima-
 ginibus
 Deorum
 antiq. cap.
 de Baccho
 nos eam
 breuibus
 recensu-
 mus.*

*Multipli-
 ces ineptie
 temulen-
 torum re-
 censitæ.
 Martialis
 in Epigra-
 mat.*

ille iactitat, plus minus centum, se in Vngaria Turcas contrucidasse, innumera ex hostibus vulnera, tum telis tum frameis, tum bombardis actormentis excepisse, & constitutis illustrissimis sæpè trophæis, euasisse solum, atque ita splendide non raro mentitur, vt compassionem potius, quam fidem mereatur: hic peregrinarum linguarum peritia conspicuus haberi quærit, & duobus vel tribus verbulis, nescio vbi corrasis, eam sibi famam arroganter venditat, etsi præter illa ne syllabam amplius, sacco teneat: Ille suam, fumos captans, celebrat eruditionem, sui comparatione extenuans alios, atque deprimens, infra quosque infimos; de controuersis fidei rebus disputaturit, extorta hinc inde, confertim adducens, sacræ Scripturæ Testimonio. hic Psalmos cantillat & hymnos sacros, & ex memori, non mera deuotione, sæpè illachrymat: Alius iuratas cum quibuscunque obuiis, etiam vanissimis ganeonibus, contrahit familiaritates & amicitias: cachinnis alii, leuiculisq; gestulationibus, perdunt tempus: vidèas nonnullos procorum instar ambire fœminarum amores, lasciuulosq; in eas hinc inde oculos misitando, eblandita verba, & melle sapidiora fari, atque ita gestire, quali integras præ amore sint voraturi; quin sæpè etiam impurissima, quæ nec lenonibus quidem probari possent, verba protrudunt, nihil parentes virginum castis auribus: Ita eruditione præpollentes existimant sese cæteri, vt vel cum ipso Aristotele, in disputationis arenam ausint descendere; carpunt ac reprehendunt omnia, Momorum instar; limæ suæ & censoriæ virgulæ, omnia subiecta volunt: Hic magna se principum Regumque ac Imperatorum gratia extollit; Nonnulli & mores edunt & fortunam subeunt illius misericuli aselli, q Leonis exuuium indutus,

rud-

rudendo terrebat omnes; deprehensus tandem quis esset, leonina pelle detracta, egregiè fustibus vapulant: extollunt alii nobilitatem suam, & diuitias, pollicentur multa, pellem non rarò vendunt vřso necdum capto: Non pauci, hesterno in symposio se primas tulisse, potandoq; superiores omnibus euasisse gloriæ sibi ducunt ac laudi: In scamno hic extendit se, aut humi prosternit, dormit, stertit, ronchos, instar equi trahit inconditos: Alius insana distentus lætitia, nam vt Tibullus ait:

Odit Lenæus tristia verba pater,

vlulat, cröcitat, vociferatur, circumforanei cuiusdam instar: Vomitat ille (suus honor auribus honestis semper habitus esto) canis veluti, qui copiosum ideò gramen vorauit, vt veneno illitam, vomitu excutiat buccellam, ructitat, crepitat, antè & retrò, porcorum instar, in hara sua cubantium: Alii ed nefandæ libidinis progressi, (egregium facinus) non latiantur consuetis poculis, sed è spurcissimis ollis, lagenis, fartaginibus, matulis, patinis, aliisque vasorum generibus, ad hunc vřsum minimè designatis, propinant mutuò, ac potant, magno id sibi ducentes honori: Circulatores agunt alii, ac histriones, vorant vitra, lichnos, cum candelis; nunc has nunc illas proferunt nænias. Nec senes quoq; morosos alioquin, hic ineptiarum chorus excludit, vbi mero concauerint, vel nolentes ineptire coguntur. Vnde Athenæus:

οὐδ' ἄνωγε γέροντα, καὶ οὐκ ἐδέλοντα, χορεύειν.
Vinum senes facit, etiam nolentes saltitare.

Nam vt benè Menander apud Stobæum:

Ὁ πολὺς ἄκρατ' ὀμικρὴ ἀναγκάζει φρονεῖν.
Merum copiosum parum cogit sapere.

Longum est ire per singula, inquit S. Hieronymus,

D 3 *in-*

Vide hisce de ineptiis insignè libellū Gueuare, de conuiuio & compositionib. quem Egidius Albericus pereleganti stylo in Germanicum Idioma transtulit.

Lib. de potat. apud Stobæ. ser. 18. de incontinēti. Eodē loco.

Et ineptias quas Ebrietas suggerit, explicare. Videas alios pocula in tela vertentes, scyphum in faciem iacere conuiuia, alios scissis vestibus, in vulnera aliena proruerre, alios clamare, alios dormire, alios ridere et flere; qui plus bibit, fortior computatur, accusationis occasio est, adiuratum per Regem, frequentius non bibisse. Vomunt ut bibant, bibunt ut vomant. digestio ventris et guttur, vno occupantur officio.

Lib. de He-
bra et 10.
iunio. c. 12.

Ebriosorum verò mille gerras ac nugas, præliis Diuus Ambrosius, pulchra hypotyposi illustrauit. Sedentes in foribus tabernarum homines, tunicam non habentes, nec sumptus sequentis diei, de Imperatoribus et potestatibus iudicant: Imò regnare sibi videntur, et exercitibus imperare, fiunt Ebrietate diuites, qui sunt in veritate inopes. aurum donant, dispensant pecunias populis, ciuitates adificant, qui non habent, vnde cauponi potus sui precium soluant: feruet enim vinum in his, et nesciunt quid loquantur. Diuites sunt dum inebriantur; mox vbi vinum digesserint, cernunt se esse mendicos. vno die bibunt multorum dierum labores; de Ebrietate ad arma surgunt, calicibus tela succedunt, pro vino sanguis funditur. Quàm fortes sibi homines videntur in vino? quàm sapientes? quàm disertis? quàm etiam pulchri atque decori, cum stare non possint? mens titubat, lingua balbutit, pallor et sanguis ora suffundit, fator Ebrietatis horrore fit. Barbari in ferrum ruunt, vulgus in rixas. Si quis eorum pugno fuerit percussus, videas ora sauciorum vini lachrymas fundere, miserabiles Epilogos decantare, habet enim hos Temulentia, ut resoluat, et emolliat corda temulentorum. Sicut namque ignis probat ferrum durum; ita et

vini

vini incendio, etiam superborum hominum corda liquefcunt. Omnes sibi in vino aequales videntur: nullus inferior; non pauper diviti cedit, utpote quia pauper em se esse nescit: non infirmus valido, cui omnis in bibendo est fortitudo. non mendicus locupletiori, non ignobilis honorato; sed cum bibunt, illum Regem habent, qui bibendo virum se prabet, & superat alios; meritoque scriptum est: *Aequalis vita hominibus vinum in Ebrietate.* Eiusdem libri alio capite, similia superaddit: Ibi unusquisque pugnas enarrat suas, ibi fortia facta pradicat, percenset trophæa. vino madidi & somnolenti, nesciunt lingua quid proferat. unusquisque stertit & potat, dormit & dimicat. Et si quando consurrectum fuerit, stare non possunt, gressu vacillant. rident seruuli dominorum opprobria, manibus suis portant bellatorem, imponunt equo. itaque hue atq; illuc, tanquam nauigia sine gubernatore fluctuant, & tanquam vulnere illi, in terram defluunt, nisi excipiantur à seruulis. Quos manè insignes armis spectaueras, vultu minaces, eosdem vesperti cernas, etiam à puerulis rideri, sine ferro vulneratos, sine pugna interfectos, sine hoste turbatos, sine senectute tremulos, in ipso flore arentes. hæc appositissimè Ambrosius. Hi scilicet perillustres Ebriosorum sunt mores, & ingenuo digni homine. me ipsum piget ferè ac pudet, tot deliria percensuisse.

Quamobrem quisquis es, quantumcunque sapientia polleas, & rerum usu, ne te credas vberi ac superfluo vino: vix enim fiet, ut istorum quæ recensuimus, aliquid non inde consequatur; adeò certum est quod Homerus cecinit:

D 4

δῖνος

*Eccles. 31;
c. 31. de He-
lia & 10-
iun.*

*Citate Sto-
bæo ser. 18.
de inconti-
nent.*

οἶνος δ' ἐ πολύφρονα πρὸς μάλ' αἴεσαι,
 καὶ δ' ἀπαλόμ' γελάσαι, καὶ τ' ὄρχητάσθαι ἀνικε,
 καὶ τι ἐπ' ὅ προέηκεν ὅππ' τ' ἄρξῃτορ' ἀμεινον.
*Vinum, quamuis sapientissimum, cantare,
 Molliter ridere & tripudiare impulit.
 Hoc etiam protulit verba quæ satius tacita fuissent.*

CAPVT XV.

Quæ ex mero caussari tot possint Ineptia?

CVius rei non immeritò quis rationem indaget,
 Cuius potest quod idem euenire non videat ex cibo,
 quantumcumq; venter, tamen si, vt turgescat in-
 star tympani, dapibus inferciatur.

Per multos id explicantes legi. fateor; nullus Le-
 uino Lemnio excellentissimo medico, succinctior
 est & elegantior. suismet proinde verbis loquentem
 introduco. *Cerebrum tamen si natura molle sit atque v-
 dum, ex eo tamen nerui producuntur, velut ex colo, cui
 lanugo linumq; annexum est, tele, filamentaq; quorum
 coniugationes in omnes corporis partes distribuuntur.
 Ex hoc siquidem principio ac fonte, nerui in omnia mem-
 bra deriuantur, velut ex arboris radice ac trunco ramo-
 rum propago ac soboles, in multa germina diffundun-
 tur. Corpus autem vniuersum, per eos, sensum & motum
 percipit, quibus affectis, parteq; principe læsa, illis mu-
 neribus priuatur, aut suas facultates ac munia languidè
 perficit; eoq; sit vt ebrij delirent, vacillentq; ac titubent,
 quod cerebrum densis crassiq; vini vaporibus obnubile-
 tur. Cum autem omnes madidi, vinoque perfusi, ridicu-
 los comicosq; mores exprimant; tum nulli magis morio-
 nis agunt, risumque obuiis excitant, cum vultum atq; o-
 culos gestusque spectamus, quam qui ex Zytho, quæ nobis*

cereui-

*Lib. 2, de
 occult. nat.
 mirac. 19.
 Declaratio
 causse re-
 censita-
 rû ineptia.
 sum.*